

ISSN 2010-720X

ILIM HÁM JÁMIYET

FAN VA JAMIYAT

2022 (№3)

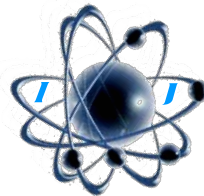
ISSN 2010-720X

2004-jildin mart ayidan boshlab shiga basladi

**ÓZBEKSTAN RESPUBLIKASI JOQARI HAM ORTA
ARNAWLÍ BILIMLENDIRIW MINISTRLIGI**

**ÁJINIYAZ ATÍNDAGÍ NÓKIS MÁMLEKETLIK
PEDAGOGIKALÍQ INSTITUTÍ**

ILIM hám JÁMIYET

Ilimiy-metodikaliq jurnal

Seriya: Pedagogika ilimleri. Psixologiya ilimleri

**Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat
pedagogika instituti**

FAN va JAMIYAT

Ilmiy-uslubiy jurnal

Seriya: Pedagogika fanlari, Psixologiya fanlari

**Нукусский государственный педагогический
институт имени Ажинияза**

НАУКА и ОБЩЕСТВО

Научно-методический журнал

Серия: Педагогические науки, Психологические науки

**Nukus State Pedagogical Institute
named after Ajiniyaz**

SCIENCE and SOCIETY

Scientific-methodical journal

Series: Pedagogical sciences, Psychological sciences

№3

2022

Shólkemlestiriwshi: Ájiniyaz atındaǵı Nókis
mámleketlik pedagogikalıq institutı hám jurnal redakciyası jámaáatı
Shólkemlestiriw komiteti baslıǵı: OTEMURATOV B. – NMPI rektori
Bas redaktor:
ALLAMBERGENOV K. - filologiya ilimleriniń doktori, professor

REDKOLLEGIYA AǴZALARÍ

b.i.d., prof. Allamuratov B. (Nókis)
Yu.i.k., doc. Allamuratov A. (Nókis)
p.i.d., prof. Alewov U. (Nókis)
f.i.d., doc. Ayimbetov M. (Nókis)
f.i.d., prof. Ashirbaev S. (Tashkent)
t.i.d., prof. Ballieva R. (Nókis)
f.i.k., doc. Bekbergenova M. (Nókis)
f.i.k., doc. Davletov B. (Nókis)
ps.i.f.d. (PhD) Djolimbetova M. (Nókis)
p.i.k., doc. Darmenov J. (Nókis)
p.i.d., prof. Eralin Q. (Shimkent)
p.i.d., prof. Erkibaeva G. (Turkistan)
f.i.d. (DSc), doc. Ernazarova M. (Nawayı)
t.i.d., prof. Xolikova R. (Tashkent)
f.i.d., prof. Ibragimov Yu. (Nókis)
a/x.i.d., doc. Jumamuratov A. (Nókis)
p.i.k., doc. Jumabaev N. (Nókis)
f.i.d. (DSc), doc. Kerwenov T. (Nókis)
p.i.d. (DSc), doc. Qadirov Q. (Nókis)

p.i.d.(DSc), doc. Qarlıbaeva G. (Nókis)
f.i.d. (DSc), doc. Qazaqbaev S. (Nókis)
f.i.k., prof. Qochanov Q. (Nókis)
f.i.d.(DSc), doc. Qurbaniyazov G. (Nókis)
p.i.k., doc. Qurbaniyazova Z. (Nókis)
f.i.d., prof. Mamedov N. (Baku)
p.i.k., doc. Mamirbaeva D. (Nókis)
ps.i.f.d., (PhD) Nurimbetova E. (Nókis)
p.i.k., doc. Pazilov A. (Nókis)
f.i.d. (DSc), doc. Palimbetov K. (Nókis)
f.i.d. (DSc), doc. Pirniyazova A. (Nókis)
p.i.d., prof. Raximov B. (Gulistan)
p.i.d., prof. Ruziev E. (Urgench)
f.i.f.d., (PhD), prof. Sapaeva F. (Nókis)
p.i.f.d., (PhD), doc. Sultanova A. (Nókis)
p.i.k., doc. Tajieva A. (Nókis)
ps.i.d. (DSc). Utebergenov M. (Nókis)
p.i.d., doc. Utebaev T. (Nókis)
p.i.d., prof. Yuldashev Q. (Tashkent)
p.i.d., doc. Yusupov Q.A. (Nókis)

Juwaplı redaktorlar:
f.i.f.d., doc. F.Sapaeva – ózbek tili boyınsha
f.i.f.d., doc. G.Kdirbaeva – rus hám inglis tilleri boyınsha
Q.Biysenbaev – qaraqalpaq tili boyınsha

Q.Biysenbaev - juwaplı xatker
Z.Xodjekeeva - korrektor
N.Allamuratova - operator

Jurnal 1992-jıldan «Qaraqalpaqstan muǵallımı» atamasında shıǵarıla baslaǵan. 2004-jılda «Ilm hám jámiyet» atamasına ózgertilip, 01-022-sanlı gúwalıq penen Qaraqalpaqstan Respublikası Baspasóz hám xabar agentligi tárepinen dizimge alınǵan.

2020-jılı 07-avgustta Ózbekstan Respublikası Prezidenti Administracyası janındaǵı xabar hám ǵalaba kommunikacyalar agentligi tárepinen qayta dizimge alınıp, 1098-sanlı gúwalıq berilgen.

«Ilm hám jámiyet» jurnalı Ózbekstan Respublikası Ministirler kabineti janındaǵı Joqarı Attestaciya Komissiyası kollegiyasınıń qararı menen tómende kórsetilgen pánler boyınsha ilm doktori dárejesin alıw ushın maqalalar járiyalanıwı tiyis bolǵan ilimiy basılımlar dizimine kirgizilgen:

- 01.00.00 – fizika-matematika ilimleri;
- 03.00.00 – biologiya ilimleri;
- 05.00.00 – texnika ilimleri;
- 07.00.00 – tariyx ilimleri;
- 10.00.00 – filologiya ilimleri;
- 11.00.00 – geografiya ilimleri;
- 13.00.00 – pedagogika ilimleri;
- 19.00.00 – psixologiya ilimleri.

XIMIYA SABAQLIĞIN OQITIWDA INFORMACIYALIQ TEKNOLOGIYALARINAN PAYDALANIW

R.E.Jumamuratov - *ülken oqıtıwshı*

A.T.Kaipbergenov - *texnika ilimleriniń doktori, docent*

Nawayı mámleketlik kánsilik institutı Nókis filiali

S.S.Aynazarova - *oqıtıwshı*

Kegeyli rayonı №1 sanlı mekep

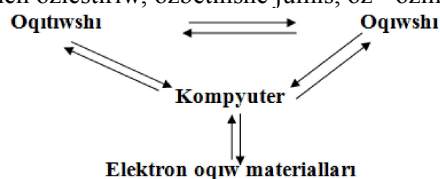
Tayanch so'zlar: axborotni saqlash, uzatish va undan foydalanish, har bitta yangi vositasining paydo bo'lishi, yangi ta'lim modelining paydo bo'lishi.

Ключевые слова: хранение информации, передача и использование, появление каждого нового инструмента, появление новой модели обучения.

Key words: storage of information, transfer and use, appearance of each new tool, emergence of a new learning model.

Sońǵı waqıtlarda oqıw processinde informaciya texnologiyalarınan paydalanıw kólemi túpten ózgerdi. Búgingi kúnde bilimlendiriw tarawın informaciyalastırıw túpten jańa funkcional maqsetti iyelep atır: tiykarǵı wazıypa - oqıw procesiniń barlıq tarawlarında kompyuter texnologiyalarınan keń paydalanıw. Ximiya pánin oqıtıw hám úyreniwde paydalanıw múmkin bolǵan elektron sabaqlıqlar islep shıǵılıp atır [1], individual kurslardı qollap - quwatlaw ushın programmalar jaratılıp atır, elektron sabaqlıqlar baspadan shıǵarılıwı joybarlastırılǵan, vizual maǵlıwmatlar qalıplestirilip [2], barlıq bilim beriw mekemeleri ushın birden - bir informaciya ortalıǵın jaratıw mashqalası kórip shıǵılıp atır. Zamanagóy sharayatta bilim beriw processinde informaciya texnologiyalarınń rolin anıq túsiniw kerek. Informaciyanı saqlaw, uzatıw hám odan paydalanıwdıń hár bir jańa quralınıń payda bolıwı jańa tálim modeliniń payda bolıwına jáne onıń jámiyetgegi hókımran poziciyasına iye bolıwına alıp keledi hám tálim quralı qánshelik jetilisen bolsa, modeldi qalıplestiriw procesi tezirek baradı. Tek ǵana sol tiykarda biz isenim menen aytıwımız múmkin, kompyuter texnologiyaları aqır - aqıbette búgingi kúnde tálim modeliniń ózgeriwine alıp keledi. Jáne bul ózgerisler sezilerli dárejede házirgiden tezirek júz beriwı múmkin. Jańa tálim modelin tálim processinde tórt komponenttiń kombinaciyası retinde qıyalımızda sáwlelendiriwiniń múmkin.

Kompyuter (informaciya deregi, oqıtıw, ámeliyat, qadaǵalaw) - oqıtıwshı (oqıtıw ushın material tańlaw, klasslardı individual islerdi shólkemlestiriw, oqıwshılardıń ǵárezsiz oqıw iskerligi procesin basqarıw, qadaǵalawdıń obektiv formaların shólkemlestiriw) - oqıw informaciya materialları (dástúriy, elektron) - oqıtıwshı (oqıw materialın aqıl menen ózlestiriw, ózbetinshe jumıs, óz - ózin baqlaw)

1 - súwret. Oqıtıwshı, oqıtıwshı, kompyuter hám elektron oqıw materiallarınıń óz - ara tásiiri sxeması

Joqarıdaǵı sxemadan kórinip turıptı, olda, elektron sabaqlıqlardı oqıtıwdan paydalanıw oqıtıwshınıń tálim processinde áhmiyetin kemeytirmeydi, tek onıń funksiyaların ózǵertiredi [3]. Hesh qaysı - bir elektron baspa ele onıń tolıq ornın ózǵertire almaydı. Ózǵertiriw, málim dárejede, tek oqıtıwshı qatnasında ámelge asırıwı múmkin. Kompyuterdiń payda bolıwı menen klass hám úye tapsırmalar arasındǵı shegara joǵala basladı, óz - ózin bahalawǵa tiykarlanǵan oqıw iskerliginiń jańa forması qalıplesip atır, oqıtıwdıń barlıq strukturalıq bólimleri qayta baylanıs penen birlestirilmekte [4]. Oqıtıwda informaciya texnologiyalarınan paydalanatıwın oqıtıwshınıń múmkinshilikleri talay keńeytirildi. Bul poziciyanı onıń klassı sezilerli dárejede keńeyip baratırǵanı menen aqlaw múmkin, endi ol tek 25-30 adamlıq klass penen sheklenmeydi. Oqıwshılardıń múmkinshilikleri de keńeyip barıp atır, olar mashqalanıń sheshimin sheksiz kóp ret analiz etiwleri, onı ǵárezsiz túrde alıǵanı menen salıstırıwları múmkin. Jeke kompyuter menen islew

ǵárezsiz úyreniwdi názerde tutadı. Biraq, bul oqıtıwshınıń bashılıǵında hám mazmunlı qatnasıwı astında kompyuter klasında sabaqlardı ótkeriwdi shegaralamaydı. Basqa tárepten, kompyuter tek oqıtıwshıǵa tán bolǵan funkciyalardı orınlawǵa ılayıq bolǵan sanalı apparat: usınıw, sorawlar beriw hám olarǵa juwap beriw, pán salasınıń málim temaların, sonday-aq variacion túrde ashıp beriw [5].

Klassta hám úyde oqıw processı kishi bólimlerge bólinedi, olardı ǵárezsiz bilip alıw yamasa oqıtıwshı menen sáwbetlesiw waqıtı menen biliw múmkin. Keleshekte ǵárezsiz iskerlik hám oqıtıwshı menen islewdi birlestiretuǵın oqıwshılar iskerliginiń usılları qalıplesedi. Bul tarawlardan biri ximiyalıq máselelerdi sheshiwge úyretiw bolıp tabıladı.

Ximiyalıq máselelerdi sheshiwdi úyreniwde informaciya texnologiyalarınan paydalanıwdıń úsh tiykarǵı baǵdarı qollanıladı [6].

Birinsı jónelis tınlawshılardı programma elementlerin islep shıǵıwǵa tartıw menen baylanıslı bolıp, olardı jaratıw processinde máselelerdi sheshiw kónlikpeleri jaqsılanadı. Shıǵıwlar ótkeriliwı oqıwshılardıń úye tapsırmasın, dóretiwshilik islerdi orınlawda, sonıń menen birge, ximiyadan arnawlı seminarlardı ámelge asırıw mumkin [7].

Ekinshi jónelis elektron texnikanıń esaplaw hám analitik múmkinshiliklerinen paydalanıw menen baylanıslı [9:10]. Kompyuter bul jaǵdayda ximiyalıq máseleleri sheshiw quralı retinde isleydi. Onıń iskerligi bul shártlerge kiriwi hám kompyuter tárepinen shıǵarılǵan nátiyjeni analiz etiw menen shegaralanadı. Bunday programmalar esaplaw texnikasın jaqsı biletuǵın oqıwshılar tárepinen kóplegen bir túrdegi esap - kitaplardı orınlaw ushın paydalı bolıwı múmkin, keri jaǵdayda olar mektepte kalkulyatorlar tárepinen islep shıǵarılǵan effektke uqsas effekt beriwı múmkin. Bunday kompyuter programmaları úsh qıylı boladı.

1. Ximiyalıq esaplar ushın arnawlı programmalar (molyar massalar, elementlerdiń quramı, termodinamik ólshemler hám basqalar). Bunday programmaǵa misal retinde "CHEMI-CALC for WINDOWS v.4.2" [10]. Onıń járdemi menen siz ximiyalıq baylanısw parametrlerinen tartıp, reagentleriniń koncentraciyası hám kólemlerin esapqa alǵan halda ximiyalıq reaksiyalar teńlemeleri boyınsha esap - sanaqlarǵa shekem hár qıylı esap - sanaqlardı ámelge asırıwınıń múmkin.

2. Sanlı nátiyjelerdi avtomatikalıq shıǵarıwǵa iye interaktiv modellestirilgen programmaları. Bunday programmalardıń tipik wákili "CHEMLAND v. 6.0" [9].

Intellektualıq ekspert sistemaları. Bunday programmalardı jaratıw jasalma aqıl jaratıw mashqalası menen tikkeley baylanıslı hám sol sebepli házirge shekem olardan tálim máselelerin sheshiwde paydalanıw uzaq perspektivaǵa iye [8].

Ximiyalıq esap - sanaqlar hám modellestiriw programmaları studentke tez hám tayar nátiyje hám máseleleri sheshiw imkaniyatın beredi, lekin ámelde bunı qanday qılıwdı úyretpeydi. Ximiyalıq máselelerdi kompyuter járdeminde sheshiwde júzege keletuǵın kóplegen máseleler ulıwma pedagogikalıq áhmiyetke iye bolıp, olardıń ayrımları fizika máselelerin sheshiw misallarında kórip shıǵıladı.

Úshinshi jónelis kompyuterden oqıtıw quralı retinde paydalanıw menen baylanıslı. Bunday programmaların tórt túri bar.

1. Jańa hám anıq wazıypalar, anıq bilim beriw mekemeleri hám oqıw programmaları haqqında kompyuter maǵlıwmat dárekleri. Bular, birinshi nábette, INTERNETtegi betler, mısallardıń nátiyjesi retinde - usınıs qılınǵanlardıń qatarınan bir juwaptı tańlawı kerek bolıp esaplanadı. Bunday programmalar sap informacion funkciyaǵa iye biraq dástúriy mashqalalı kitaplardan zárúrlı ústinligi - maǵlıwmat alıw nátiyjeliligi. Bul jerge ayırım oqıw dástúrlerin kiritiwge boladı, mısalı, «Repititor. Ximiya», olar jeke rejimde isletiliwi múmkin. Islep shıǵıwshılar tárepinen usınıs etilgen wazıypalardı ámelge asırıw dástúriy usıllar menen sheshiw ushin qısqartırıladı, oqıwshılar bolsa olardı bul qollanba sheńberinnen tısqari sheshiw usılların ózlestiriwleri kerek. Mashqalalı shártler derlik hár bir bólimde berilgen, oy - órisler usınıs etilgen variantlardan juwaptı tańlaw arqalı ámelge asırıladı. Elektron sabaqlıqlar materialları formulalar, teńlemeler, teoriya elementlerin óz ishine alıwına qaramay, biziń pikirimizshe, bunday qollanbadan oqıw processinde paydalanıw júdá qıyın, sebebi ol kem maǵlıwmatqa iye. Bul elektron sabaqlıqlardan oqıwshılar tárepinen ximiya sabaǵınıń ayırım temaları menen dáslepki, júzeki tanısıw menen ózbetinshe islew ushin paydalanıw múmkin. Bunnan tısqari, bunday qollanba sistemalı kurstı úyretetuǵın ximiya oqıtıwshı kursında zárúrlı járdem bere almaydı. Elektron sabaqlıqlardıń bólek bólimleri «Ximiya hám ekologiya», «Ximiya hám ómir» hám «Tábiyattanıw» sıyaqlı kurslardı oqıtıwda paydalı bolıwı múmkin. Elektron sabaqlıqlarda ximiyalıq máselelerdi tarqatıp alıwǵa arnalǵan bólimler joq. «Kiril hám Mefodiyanıń ximiya sabaqları» elektron basılıwı kóplegen testlerdi óz ishine aladı, olarda tiykarınan juwap tańlaw menen, wazıypalardıń besten bir bólegi mazmunlı juwaplardı, mısalı elementlerdiń atların kirgiziwdi talap etedi. Testlerdegi barlıq sorawlar tuwrı emes, mısalı sorawǵa juwap beriwde: «Elementin qásiyetleri nege baylanıslı?» - bir juwap tuwrı dep tán alınadı: «Element yadrosınıń zaryadına», hám juwap: Sırtqı elektronlar sanına, - naduris juwaplar qatarına kiredi. Baspada máselelerdi sheshiwdi úyretiw ushin arnawlı bólim joq, biraq test sorawları arasında sonday máseleler ushırasıp turadı, mısalı, «Termodinamika» bóliminde. Oqıwshılar olardı elektron sabaqlıqlardan tısqari ápwayı metodlar menen sheshedi, hám tayın juwmaqlawshı juwaptı kiritedi. Ne ushin avtorlar fizikalıq muǵdar birliklerin belgilemesten juwap kirgiziwdi talap etiwleri

tolıq emes, bul biziń pikirimizshe, paydalanıwshılar ushin tuwrılav hám paydalıraq boladı. Bul qollanbada «anorganikalıq ximiya» hám «organikalıq ximiya» bólimleri bar. Sanap ótilgen elektron sabaqlıqlar arasında ximiyalıq máselelerdi tarqatıp alıwdı úyretiw ushin arnawlı bir baspa joq. Qollanbada máselelerdiń shártleri hám olarǵa juwaplar berilgen sonda da, olar oqıwshılardıń ilmiy tájriybe hám kónlikpelerin rawajlandırıwǵa yamasa bilim sapasını tekseriwge xızmet etiwshi járdem qural retinde qaraladı.

2. Ximiya páninen test tapsırmaları sistemaları (sondayaq internette), olardıń hár bir sorawı quramalı hám hátte bákemge shıdamlı máselelerdi sheshiw basqısıw bolıwı múmkin [1]. Ayırım joqarı oqıw orınlarında kirisiw imtixanların birinshi basqısıw test formasında ótkeriledi. Student tálim shólkeminiń veb - saytına murajat qılıp oǵan usınıs etilgen úlgi test tapsırmaların orınlasa, óz tayarlıq dárejesi haqqında pikirge iye bolıwı múmkin. Máselelerdiń zárúrlı bólegi máseleler menen kórsetiledi. Bunday oqıw materialları oqıw tásirine iye, sebebi student óz tayarlıq dárejesin obektiv bahalaw, dástúriy maǵlıwmat dereklerine yamasa elektron sabaqlıqlardı oqıtıwǵa shaqıradı hám úyreniwdi baslaydı.

3. Elektron máseleler rolin atqaratuǵın elektron baspalar. Olar bólek yamasa tolıq ámeldegi bolıwı múmkin bolǵan sheshimler menen málim bir tárzde islegen wazıypalar kompleksin ańlatadı. Bul elektron sabaqlıqlarda ádette hár túrdegi járdemler túri, qollanba kesteleri bar. Student máselelerdi ádetiy usıllardan paydalanıp sheshedi hám tek juwmaqlawshı juwaptı kiritedi. Bunday programmaǵa misal etip «Ximiya boyınsha kompyuterli máseleler toplamı. Ximiyalıq birikpelerdiń formulaların payda etiw» bolıp tabıladı.

4. Ximiyalıq máselelerdi sheshiw ushin interaktiv multimediyalı óz - ózin oqıtıw qollanbası, onı jaratıw oqıwshınıń oqıtıwshı menen individual jumısı modeline tiykarlanǵan [1]. Bul oqıw elektron sabaqlıqlar ámeliyatı oqıwshılar ushin júdá qızıq. Ol máseleni sheshiw úlgileri bolǵan ápiwayı másele kitabınan ayırmashılıǵı sonda, student máseleler sheshiw procesin basqıshpa - basqısh atqaradı. Tek juwmaqlawshı emes, bálkim aralıq juwaplarda kiritiledi. Másele logikalıq baylanısqan bóleklerge bólinedi, olardıń hár biri juwmaqlawshı juwapǵa alıp keletuǵın sheshim basqısıw bolıp tabıladı. Sheshimniń qálegen elementin orınlaw ushin student oǵan berilgen sorawǵa juwap beriwı kerek. Juwaplar baylanısıw aynası ólsheminde erkin formada beriledi.

Ádebiyatlar

1. Ахлебенин А.К., Лазыкина Л.Г., Кракосевич А.С., Нифантьев Э.Е. Компьютерные программы для обучения решению задач по химии. // Химия в школе. 2002. № 4. - С. 51-55.
2. Зазнобина Л.С., Назарова Т.С., Морозова Т.Н., Шаповаленко С.В. НОСО РАО. –Москва: Банк визуальной информации как научная технико-педагогическая задача. // Информатика и образование. 1996. № 4.-С. 1-4.
3. Kumar D., Wilson C. Computer technology, science education and students with learning disabilities. // Journal of Science Education and technology, Vol. 6 1997, №2. -P. 155-160.
4. Купатадзе К.Т., Сванидзе А.С, Каматадзе И. Об использовании компьютера в учебном процессе. // Химия в школе. 2001. № 7.
5. Машбиц Е.И. Психологические основы управления учебной деятельностью. - К.: «Выща школа» Головное изд-во, 1987.
6. Ахлебенин А.К., Ахлебинина Т.В., Горбач М.Г., Нифантьев Э.В. Подсказка как способ активизации мыслительной деятельности учащихся. // Информатика и образование. 2000. № 3. -С. 53-57.
7. Jumamuratov R.E., Kaipbergenov A.T., Kompyuter texnologiyaları járdeminde ximiya pániniń tiykarǵı túsiniqleri. // «Ilm hám jámiyet», 2019, №4 –С. 26-27.
8. Jumamuratov R.E., Kaipbergenov A.T. The methodology of teaching chemistry based on the use of computer program. Science and education in Karakalpakstan. 2019. №4, -С. 64-70.
9. <http://cnit.ssau.ru/organics/index.htm>
10. <http://www.chem.umass.edu>

РЕЗЮМЕ. Мақола kimyo ta'limida kompyuter texnologiyalaridan foydalanishga bag'ishlangan. Kompyuter - axborot manbai, o'qitish, baholash, nazorat, o'qituvchi - o'qitish uchun materiallar tanlov, sinflarni individual ishlarni tashkil etish, o'quvchilarning mustaqil o'qish faoliyati jarayonini boshqarish, nazoratning obektiv shakllarini tashkil etish.

РЕЗЮМЕ. Статья посвящена использованию компьютерных технологий в обучении химии. Компьютер - источник информации, обучения, оценки, контроля, учитель - выбор материала для обучения, организация индивидуальной работы на занятиях, управление процессом самостоятельной учебной деятельности учащихся, организация объективных форм контроля.

SUMMARY. The article is devoted to the use of computer technologies in chemical education. Computer is a source of information, training, evaluation, control, teacher - the choice of teaching material, organization of individual work in the classroom, management of the process of independent learning activities of students, organization of objective forms of control.

M A Z M U N Í

BAS MAQALA

Абаев С., Якубов М.А., Алламбергенов Е.К. Мәнауий реформалардың бас мақсети – Жаңа Өзбекистан	3
---	---

PEDAGOGIKA ILIMLERI

Pedagogika teoriyası hám tariyxı

Abdug'aniyev B.B. O'quvchilarning loyihalash madaniyatini shakllantirishda ta'limiy robototexnikadan foydalanish	5
Абдурахманова А.Т. Развитие когнитивных элементов ценностей в системе образования	7
Авезбаев А.Х. Характеристика средств и методов развития общей и специальной физической подготовки баскетболистов	8
Алламбергенов К. Қарақалпақ әдебиятында Жаңа дәрья дәуири тарийхының сәўлелениўи хәм оны оқытыўдың гейпара мәселелери	11
Allamuratova V.Z. Google Docs imkoniyatlaridan ta'lim jarayonida foydalanish va Google formsda onlayn testlar yaratish	14
Artikov M.B., Ajieva M.B., Umrbekova M.U. O'qituvchining kimyo fanidan o'quvchilarning ijodiy faoliyatini tashkil etishdagi asosiy vazifalari	15
Atadjanova D.A. Difficulties of teaching mixed ability classes	17
Ашурова Д.Х. Кредит таълим тизимини жорий этишда профессор-ўқитувчиларнинг роли	19
Bazarbaeva A.K. Talabalarining kredit-modul tizimida bilimlarini baholanishning xalqaro tajribasi	21
Bozorov E.X., Zoirova L.X. Oliy ta'limda "Radiatsion tibbiyot va texnologiyalar" fanining samaradorligini oshirishda "Hamkorlikda" o'qitish texnologiyasidan foydalanish	22
Erejevov M. Basqariw funkciyalari haqqinda alim A.T.Tuxtabaevni kózqaraslari	24
Хажиева М.С. Ўзбек халқи ижтимоий-маданий анъаналарининг этнопедагогик ва диний хусусиятлари	25
Хажиева И.А. Дидактика гуманитарных дисциплин при создании адаптивной модели компьютерного обучения для студентов вузов технического направления	28
Халмуратов М.Т. Бўлажак жисмоний тарбия ўқитувчиларининг касбий компетентцияларини такомиллаштиришнинг педагогик зарурати	30
Холбоева Н.Б. Ўқувчи талабаларнинг илмий дунёкараши, маданияти ва тарбиявий ривожланишида астрономиянинг ўрни	32
Ҳакимов Н.Х., Бекбаев Г.А. Олий ўқув юртлари илмий ва инновацион фаолиятини тижоратлаштиришни такомиллаштириш	34
Жумабаев Т.Ж. Иродавий сифатларнинг ёш билан боғлиқ ўзгаришлари	36
Қарахонова О.Ю. Ўқувчилар ва ўқитувчиларнинг саноген фикрлашини шакллантириш	39
Матмуратов А.А. Фаридиддин Атторнинг машхур тасаввуфий асарлари ва унда комил инсон ғоясини акс этиши	40
Машарипова Ф. Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимида СБИ ва STEM технологиясига асосланган дарсни ташкил қилишнинг илмий-назарий асослари	42
Nazarov X.E., Eshkobilova G.N. Boshlang'ich matematika darslarida rost va yolg'on mulohazalarni shakllantirish usullari	45
Қурбонов Г.Г. Умумқасбий фанлардан ўқув машғулотларини рақамли таълим технологиялари асосида ташкил этиш	47
Saidova D.E. Talabalarga obyektga yo'naltirilgan dasturlashni o'rgatishning foydali jihatlari (Python dasturlash tili misolida)	49
Saidova A.Y., Erkaev E.A. Yoshlarni jismoniy tarbiya va sport orqali sog'lomlashtirishda ijtimoiy faollik sifatlarining takomillashtirish zaruriyati	51
Сапарниязов С. Талаба-ёшларни спорт мусобақаларига тайёрлаш тизимини такомиллаштириш муҳим педагогик муаммо сифатида	53
Sultamuratov Dj., Aytmuratova B. Dzyudoni rawajlanıw tariyxınan	55
Таспанова Ж.К. Ажиниёз Қосибой ўғли тарбиявий қарашларининг асосий йўналишлари	58
Toirova G.I., Achilova N.H. Pul qiymatini ifodalovchi numerativlarning pragmatik xususiyatlari	60
Тойлибаев С.М. Жисмоний маданият факультетлари талабаларининг асосий гимнастика воситалари орқали касбий фаолиятини ошириш муаммолари	62
Турениязова А.И. ECVET- Европа касбий таълими учун кредит тизимини Ўзбекистонда қўлланишнинг услубий масалалари	64
Турсунметов К.А., Султонова Ф. Тарози тошларининг шаклланиш тарихи	67
Уразимова Т.В., Сарсенбаев А. Сўўретлеў өнери жәрдеминде жоқары оқыў орны талабаларының кәсіплик көзқарасын раўажландырыў	69

Утаева Н.Н. Бўлажак технологик таълим ўқитувчиларини тайёрлаш ва креативлигини ривожлантириш муаммолари	71
Шапсанова Н.Б. Ўспиринларда илмий дунёқарашни шакллантиришнинг муҳим омиллари	72
Tálim - tárbiya teóriyası hám metodikası	
Алқаров И.Ш. Талабаларни ижтимоий фаол шахс қилиб шакллантириш модули бўйича дастурини амалга ошириш омиллари	74
Amanbaev M., Kurmanov A. Kásiplik pánlerdi oqıtıwda didaktikalıq principlerdiń ózine tán tárepleri	77
Бабашева Г.Б. Бошланғич синф ўқувчиларини мустақил фикрлашга тарбиялаш масаласи	78
Бектурганова З.К. Методика развития экспериментальных навыков учащихся по на основе проблемного обучения в средних школах	80
Bobobekov Sh.R. O'quv jarayonida bulutli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari	82
Эшбаева З.Н. Электрон ўқув адабиётлари яратишнинг методик тамойиллари ("Материаллар қаршилиги" фани мисолида)	84
Халияров Ж.Х. Физикада замонавий энергия манбаларига оид компетенцияларни шакллантиришда ўқув-дидактик воситалардан фойдаланиш методикаси	86
Isayev I.B. Belbog'li kurash bo'yicha kattalar va o'smirlar ortasidagi jahon chempionati natijalari tahlili (2021-yil bo'yicha)	88
Jumamuratov R.E., Kaipbergenov A.T., Aynazarova S.S. Ximiya sabaqlıgın oqıtıwda informaciyalıq texnologiyalarınan paydalanıw	91
Kazaxbaev S. Ádebiyattı oqıtıwda informacion texnologiyalardan paydalanıw máseleleri	93
Qochanov Sh.J. 3-4 jasar balalardi oyın - shiniğıwlarğa hám shet tillerde sanawğa úyretiw	94
Norkulov D.R. Tibbiyot yo'nalishida tahsil olayotgan o'quvchi-qizlarni kasbiy faoliyatga jismoniy tayyorgarlik darajasini samarali oshirish metodologiyasi	96
Пардаева Х.О. Организация самостоятельной работы студентов в условиях кредитно-модульного обучения	98
Примбетов А.А. 12-14 ёшли эркин курашчи қизларнинг жисмоний сифатларни ривожлантириш методикаси	100
Rahimova A.D. Maxtumquli badiiy-falsafiy merosining yoshlar tarbiyasidagi o'rni	102
Ro'ziyeva S.H. Ona tili sintaksisi fanini o'qitishda modellashtirish metodi zamonaviy pedagogik texnologiya sifatida	104
Saburova S. Kishi mektep jasındađı oqıwshılardıń ana tili sabaqlarında klastan tıs jumislardı shólkemlestiriw	107
Салиева П.А. Бошланғич синф ўқитувчиларини инновацион фаолиятга тайёрлаш тизимини такомиллаштиришнинг назарий асослари	109
Салихова З.А. Развитие читательской компетенции у студентов обучающихся в ВУЗе	111
Saytbekova S., Muratbaev J. Tálim iskerliginde oqıtıw metodların klassifikaciyalaw	113
Юсупова Г., Бобожонов М., Юсупов А. Сўзлашув маданиятининг миллий хусусиятлари	114

PSIXOLOGIYA ILIMLERI

Арзымбетов Т.Т. Спорт жамоаларида психологик хизмат кўрсатишнинг баъзи жиҳатлари	116
Djolimbetova M.M., Sultamuratova X.N. Chet tillarini o'spirin yoshdagi o'quvchilarga o'rgatishda psixologik yondashuvlarning ahamiyati	118
Beknazarova L.S. Pedagog-talaba hamkorlik faoliyati shakllanishiga xos masalalarning o'rganilishi	119
Eshboyev E.A., Klicheva F.G., Valiyeva Sh.T. Yuqori qon bosimiga ega bo'lgan shaxslarning intellektual tahlilini amalga oshirish	122
Kalandarova M.B. Ayollarda perinatal davrdagi psixoemotsional holatlar diagnostikasi: metodikalar tasnifi	123
Saytbekova S., Smetova G. Maktabgacha tarbiya yoshida rivojlanishning psixologik va ijtimoiy shart-sharoitlari	126
Султонова М.Р. Аёлларга нисбатан зўравонлик муаммосининг психологик аспекти	128

USTAZLAR SHEJIRESI

N.Muxammedinov – 85	
Алламбергенов К. Қорақалпоқ куй оламининг улуғ сардори	130
K.Qurambaev – 80	
Оразымбетов Қ., Гайлиева О. Үш миллий әдебияттың үлкен изертлеўшиси	132
A.Sadullaev - 75	
Пренов Б.Б., Даужанов А.Ш. Дуньяға белгили илимпазлар: функциялар теориясы бойынша мектеп жаратқан илимпаз	134
Пазылов А.К. Илимпаз этикаси	137